

ทักษะการบริหารที่ส่งผลต่อการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ADMINISTRATIVE SKILLS AFFECTING STRATEGIC PLANNING AMONG SCHOOL ADMINISTRATORS
UNDER THE AUTHORITY OF THE BURIRAM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA, OFFICE TWO

ชริดา เหลี่ยมดี¹, อ.ดร.สมบุญ บุรศิริรักษ์², เรือเอก.ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย์³

Charida Liamdee¹, Dr.Somboon Burasirak², Lieutenant Dr.Apitee Songbundit³

¹นิสิตการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

²ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

³ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา 1) ระดับการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน 2) ระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนและ 4) ทักษะการบริหารที่ส่งผลต่อการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 338 คนซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามมาได้จำนวน 306 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.53 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .60 ถึง 1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม .96 ค่าความเชื่อมั่นการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนเท่ากับ .94 และค่าความเชื่อมั่นทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน .94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และสถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร ด้านการกำหนดกลยุทธ์ด้านการควบคุมกลยุทธ์ และด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

2. ระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการศึกษาและการสอน ด้านความคิดรวบยอด ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความรู้ความคิด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่าอยู่ในระดับสูง ($r = .897$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนด้านความรู้ความคิด มีความสัมพันธ์กับการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความคิดรวบยอด ด้านเทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านการศึกษาและการสอน ตามลำดับ

4. ทักษะการบริหารทุกด้านร่วมกันส่งผลต่อการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ได้ร้อยละ 80.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนด้านความรู้ความคิดส่งผลต่อการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านเทคนิค ด้านการศึกษาและการสอน และด้านความคิดรวบยอด ตามลำดับ

คำสำคัญ : การวางแผนกลยุทธ์, ทักษะการบริหาร

Abstract

The purposes of this research were to study 1) the level of strategic planning among school administrators; 2) administrative skills among school administrators; 3) the relationship between the administrative skills and strategic planning among school administrators; and 4) to administrative skills and affective strategic planning among school administrators under the authority of the Buriram Primary Educational Service Area, Office Two. The samples consisted of three hundred and thirty-eight teachers in the schools under the authority of the Buriram Primary Educational Service Area, Office Two using stratified random sampling. There were three hundred and six questionnaires collected, which accounted for 90.53% of the total. The instruments used for data collection included a five point-rating scale questionnaire. The IOC was valued from .60 to 1.00 and reliability of the questionnaires were .96, the strategic planning among school administrators was .94 and the administrative skills among school administrators was .94. The data analysis was performed by mean, standard deviation, Pearson product-moment correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis.

The results of the research were as follows:

1. The level of strategic planning among school administrators under the authority of the Buriram Primary Educational Service Area, Office Two was at a high level as a whole. When considering each aspect, they were ranked at a high level in descending order of the average, as follows; strategy implementation, establishment organizational direction, strategy formulation, strategy control and environmental analysis.

2. The level of administrative skills among school administrators under the authority of the Buriram Primary Educational Service Area, Office Two was at a high level as a whole. When considering each aspect, they were ranked at a high level in descending order of the average, as follows; educational and instructional skills, conceptual skills, human skills, technical skills and cognitive skills.

3. The relationship between the administrative skills and strategic planning among school administrators under the authority of the Buriram Primary Educational Service Area, Office Two was at a high level ($r = .897$) at a .01 level of significance. The aspect of cognitive skills had the highest relationship followed by conceptual skills, technical skills, human skills and educational and instructional skills respectively.

4. All aspects of administrative skills mutually affected the strategic planning among school administrators under the authority of the Buriram Primary Educational Service Area, Office Two with 80.60

percent at a .05 level of significance. The aspect of cognitive skills had the highest factoring terms of affecting the strategic planning of school administrators followed by human skills, technical skills, educational and instructional skills and conceptual skills respectively.

Keywords: Strategic Planning, Administrative Skills

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 [1] ดังรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 5 มาตรา 54 ได้บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย [2] และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 2 มาตรา 10 วรรค 1 ได้บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และหมวด 8 มาตรา 60 ได้บัญญัติไว้ว่า ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษา เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณเกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนได้มากที่สุด รัฐจึงกำหนดแนวปฏิบัติ ดังนี้ 1) ให้สถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษา นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) นำเสนอแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา เพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นชอบ 3) รายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้สาธารณชนได้รับทราบ 4) การใช้จ่ายงบประมาณต้องสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา [3]

สำหรับส่วนราชการ กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และแผนปฏิบัติการประจำปี ก็คือ แผนกลยุทธ์ [4] แผนกลยุทธ์กับแผนปฏิบัติการมีความสัมพันธ์กัน ดังนี้ 1) แผนกลยุทธ์เป็นกรอบใหญ่ที่ใช้อ้างอิงถึงในการพิจารณาจัดทำแผนปฏิบัติการ 2) แผนกลยุทธ์ใช้เป็นหลักนำไปสู่โปรแกรมริเริ่มซึ่งจะทำให้เกิดแผนปฏิบัติการตามมา 3) แผนกลยุทธ์จะเป็นหลักในการกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนปฏิบัติการไม่ให้เกิดความขัดแย้งกัน 4) แผนกลยุทธ์กับแผนปฏิบัติการจะต้องสอดคล้องกันทั้งในด้านการพิจารณาในแผนงานต่างๆ เป็นไปตามตำแหน่งกลยุทธ์และความสามารถหลัก รวมทั้งต้องสอดคล้องกับแก่นกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ในแผนกลยุทธ์ โดยทั่วไปพบว่าแผนปฏิบัติการจะแยกย่อยออกจากแผนงานและโครงการเพื่อกระจายไปยังหน่วยปฏิบัติต่างๆ ภายในองค์กร ดังนั้นในโครงการต่างๆ จะต้องมีการรองรับซึ่งเรียกว่า แผนโครงการก็ได้ การกำหนดแผนปฏิบัติการจึงต้องสอดคล้องและคำนึงถึงแผนกลยุทธ์ขององค์กร [5]

การวางแผนกลยุทธ์ เป็นกระบวนการปรับเปลี่ยนสมมติฐาน และจัดการใหม่เกี่ยวกับภาพหรือทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม เป็นการวางแผนที่ให้ความสำคัญกับการมองไปสู่อนาคตภายใต้การพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการใช้ความสามารถของหน่วยงานเพื่อระดมทรัพยากรมาใช้และการพิจารณาถึงทางเลือกต่างๆ อย่างรอบคอบและชัดเจนว่าจะสามารถนำหน่วยงานไปสู่ภารกิจและเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนั้นการวางแผนกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ทุกปัจจัยที่คาดว่าจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอนาคตและที่จะมีผลกระทบต่อหน่วยงาน ทั้งในแง่โอกาสและอุปสรรคเพื่อจะบอกถึงทิศทางที่หน่วยงานกำหนดขึ้นอย่างชัดเจนเพื่อการปฏิบัติในอนาคต [6] การที่จะทำให้โรงเรียนมีความสามารถในการ

วางแผนกลยุทธ์ โรงเรียนควรจะมีผู้บริหารที่มีทักษะความสามารถ มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัตินั้นต้องอาศัยความต่อเนื่อง การมีผู้รับผิดชอบต่อการขับเคลื่อนแผนกลยุทธ์ เพื่อให้เกิดการมองภาพรวมหรือความเชื่อมโยงทั้งหมดในการขับเคลื่อน ความยืดหยุ่นและมุ่งเน้นนวัตกรรม คือ ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการพัฒนาและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ให้เหมาะสมกับการดำเนินงาน การทำงานเป็นที่มาในการขับเคลื่อนแผนกลยุทธ์ การแบ่งปันความรู้ของบุคลากรภายในโรงเรียนเพื่อช่วยกันปฏิบัติการขับเคลื่อนแผนกลยุทธ์ [7] ผู้บริหารจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับศาสตร์ทางการบริหาร เนื่องจากเป็นความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านที่เรียกว่าวิชาชีพทางการบริหาร จึงจะเป็นผู้นำทางการบริหารและสามารถนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้องค์กรเจริญเติบโตก้าวหน้าไปด้วยดี [8] ดัง เฉลิมชัย หาญกล้า [9] ได้ศึกษาพบว่าสิ่งหนึ่งที่นับว่ามีความสำคัญต่อการทำหน้าที่ในการบริหารเป็นอย่างยิ่งนั่นก็คือเรื่องของทักษะในการบริหารงาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พ.ศ. 2553 มีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 231 แห่ง จัดทำการสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 152 แห่ง และตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 79 แห่ง ซึ่งประกอบด้วย โรงเรียนขนาดเล็ก (1-120 คน) จำนวน 94 แห่ง โรงเรียนขนาดกลาง (121-600 คน) 132 แห่ง และโรงเรียนขนาดใหญ่ (มากกว่า 600 คน) จำนวน 5 แห่ง โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลางจะมีผู้บริหารเพียง 1 คน [10]

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพขึ้นโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ความรู้ความสามารถของครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา และสร้างความเข้มแข็งในเขตพื้นที่และสถานศึกษาอย่างเร่งด่วนและจริงจังภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน จึงได้กำหนดกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ ดังนี้ 1) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) การเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา 4) การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ โดยมีกรอบกฎหมายที่สำคัญทางการศึกษา ได้แก่ นโยบายของรัฐบาล ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่ 2 ของกระทรวงศึกษาธิการ กลยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นแนวทางในการพัฒนาบนพื้นฐานของข้อมูลสารสนเทศ บริบทของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ใช้หลักการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย องค์กรภาครัฐและเอกชน โดยมีกระบวนการวางแผนอย่างเป็นระบบครบวงจร บุคลากรและผู้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และสังเคราะห์แผนพัฒนาทำให้ได้วิสัยทัศน์ที่เกิดจากการระดมความคิดเห็นจากบุคลากรที่หลากหลายและกว้างขวาง มีพันธกิจที่สนับสนุนเพื่อให้วิสัยทัศน์เป็นความจริงได้และเกิดประโยชน์ตามเป้าประสงค์ รวมทั้งการนำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ โดยใช้กรอบของ Balanced Scorecard: BSC และเพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด จึงได้นำแผนโครงการตามแผนกลยุทธ์มาจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการในแต่ละปี [11]

จากแนวคิดดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาทักษะการบริหารที่ส่งผลต่อการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เพื่อนำผลการวิจัยดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเตรียมพร้อมผู้บริหารโรงเรียนให้มีทักษะการบริหารสำหรับการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
4. เพื่อศึกษาทักษะการบริหารที่ส่งผลต่อการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวนโรงเรียน 231 แห่ง แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 94 แห่ง ขนาดกลาง 132 แห่ง และขนาดใหญ่ 5 แห่ง จำนวนครูทั้งหมด 2,758 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 338 คน ซึ่งได้มาจากการเปิดตารางสำเร็จรูปเคราะจซีและมอร์แกน [12] โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นแล้วจึงทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลาก แล้วจึงทำการสุ่มอย่างง่ายครูในโรงเรียนแต่ละขนาดตามสัดส่วน (Proportion to size) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .60 ถึง 1.00 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .96 โดยค่าความเชื่อมั่นการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน .94 และค่าความเชื่อมั่นทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน .94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) และสถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, $SD = .56$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.22$, $SD = .62$) ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร ($\bar{X} = 4.21$, $SD = .58$) ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.17$, $SD = .58$) ด้านการควบคุมกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.15$, $SD = .62$) และด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 4.11$, $SD = .63$)
2. ระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, $SD = .55$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการศึกษาและการสอน ($\bar{X} = 4.30$, $SD = .57$) ด้านความคิดรวบยอด ($\bar{X} = 4.26$, $SD = .58$) ด้านมนุษย ($\bar{X} = 4.25$, $SD = .61$) ด้านเทคนิค ($\bar{X} = 4.19$, $SD = .59$) และด้านความรู้ความคิด ($\bar{X} = 4.18$, $SD = .61$)
3. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่าอยู่ในระดับสูง ($r = .897$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยทักษะการ

บริหารของผู้บริหารโรงเรียนด้านความรู้ความคิด (X_1) ($r = .842$) มีความสัมพันธ์กับการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความคิดรวบยอด (X_5) ($r = .835$) ด้านเทคนิค (X_2) ($r = .832$) ด้านมนุษย (X_4) ($r = .827$) และด้านการศึกษาและการสอน (X_3) ($r = .818$) ตามลำดับ

4. ทักษะการบริหารทุกด้านร่วมกันส่งผลต่อการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ได้ร้อยละ 80.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนด้านความรู้ความคิด (X_1) ($\beta = .272$) ส่งผลต่อการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านมนุษย (X_4) ($\beta = .237$) ด้านเทคนิค (X_2) ($\beta = .166$) ด้านการศึกษาและการสอน (X_3) ($\beta = .160$) และด้านความคิดรวบยอด (X_5) ($\beta = .135$) ตามลำดับผลการวิจัยสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .317 + .252(X_1) + .215(X_4) + .158(X_2) + .157(X_3) + .129(X_5)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_Y = .272(Z_{X_1}) + .237(Z_{X_4}) + .166(Z_{X_2}) + .160(Z_{X_3}) + .135(Z_{X_5})$$

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายตามประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ระดับการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ การกำหนดทิศทางการองค์กร การกำหนดกลยุทธ์ การควบคุมกลยุทธ์ และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนเป็นการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานขององค์กร ผู้บริหารจำเป็นต้องทำการวิเคราะห์และประเมินปัจจัยต่างๆ ที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อจัดทำแผนการดำเนินงานที่เหมาะสมที่สุด [13] และเพื่อนำองค์กรไปสู่ภาพลักษณ์ใหม่ ก้าวสู่วิสัยทัศน์ที่ต้องการในอนาคต [14] สอดคล้องกับงานวิจัยของลัดดาวลัย บุญเลิศ [15] ได้ศึกษาการวางแผนกลยุทธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 พบว่า การวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของธัญญลักษณ์ เหล่าจันทร์ [16] ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้นำทางการศึกษากับกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 พบว่ากระบวนการวางแผนกลยุทธ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า กระบวนการวางแผนกลยุทธ์อยู่ในระดับมากทุกด้าน นอกจากนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีประเด็นที่สามารถอภิปรายเพิ่มเติมได้ดังนี้

1.1 การวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนด้านการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผลการวิจัยทำให้ทราบว่า การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากกว่าการดำเนินงานในด้านอื่นๆ ของผู้บริหารโรงเรียน ทั้งที่การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติเป็นขั้นตอนที่อยู่เป็นลำดับที่สี่ซึ่งเกือบลำดับสุดท้ายของขั้นตอนการวางแผนกลยุทธ์ ทั้งนี้อาจเป็นขั้นตอนที่ผู้บริหารโรงเรียนเข้าใจว่า ควรนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติเพื่อตอบสนองต่องบประมาณที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดสรรมาให้ โดยระบุนถึงกิจกรรมหลักและงบประมาณอย่างชัดเจน เพื่อให้ทันต่อแผนปฏิบัติการในแต่ละปีและสรุปผลรายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัด เป็นการนำเอากลยุทธ์ที่ได้วางแผนจัดทำและคัดเลือกไว้มาดำเนินการประยุกต์ปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ [17] และสถานศึกษาต้องกำหนดการนำไปใช้โดยที่ทุกฝ่ายต้องทราบขั้นตอน และรายละเอียดของการดำเนินงานร่วมกันอย่างชัดเจน [18] ผู้บริหารจึงให้ความสำคัญกับการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ สอดคล้องกับงานวิจัย

ของทัศนิตา อบลูน [19] ได้ศึกษาเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังในการวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 พบว่า แนวทางการนำแผนกลยุทธ์ไปใช้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสองรองจากการติดตามและประเมินผลแผนกลยุทธ์ และงานวิจัยของ สันทนา คุณณา [20] ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนกลยุทธ์สถานศึกษากับประสิทธิผลผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า การวางแผนกลยุทธ์สถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการดำเนินการตามแผน

1.2 การวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผลการวิจัยทำให้ทราบว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมยังมีการดำเนินงานอยู่ในระดับที่น้อยกว่าการดำเนินงานในด้านอื่นๆ ของผู้บริหารโรงเรียน ทั้งที่การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เป็นกระบวนการแรกๆ ที่ผู้บริหารและนักวางแผนต้องคำนึงถึงทำให้องค์กรได้รับผลสำเร็จในการกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ช่วยให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้น ทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร [21] ทำให้ฝ่ายบริหารสามารถตอบสนองต่อการพลวัตของสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะทำให้องค์กรสามารถดำรงอยู่และเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากในอนาคตความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมและองค์กร จะมีความซับซ้อนและมีผลกระทบซึ่งกันและกันมากกว่าเดิม ดังนั้นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมจึงทวีความสำคัญขึ้นเรื่อยๆ สำหรับผู้บริหาร และนักกลยุทธ์ที่จะประสบความสำเร็จในอนาคต [22] ซึ่งต้องผ่านการฝึกอบรมให้มีความรู้ด้านวิชาการจากหน่วยงานต้นสังกัดเป็นอย่างดี จึงอาจเป็นเรื่องยากสำหรับการดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิเงะ และ โอเซียง [23] ได้ศึกษาการกำหนดกลยุทธ์และการวางแผนกลยุทธ์ในโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษา ประเทศเคนยา กรณีศึกษาโรงเรียนรัฐบาลใน Homa-Bay County พบว่าคุณสมบัติด้านวิชาการของผู้บริหารมีความสำคัญในการวางแผนกลยุทธ์

2. ระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการศึกษาและการสอน ด้านความคิดรวบยอด ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านเทคนิค และด้านความรู้ความคิด ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนเป็นความสามารถในการเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจออกมาเป็นรูปของการกระทำ [24] ความสามารถในการทำให้กระบวนการบรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยการทำงานร่วมกันของบุคลากรและทรัพยากรในองค์กร [25] ความสามารถของผู้บริหารที่จะบริหารงาน และรักษาไว้ซึ่งความร่วมมือของบุคคลในการทำงาน การสร้างความก้าวหน้า และพัฒนาสถานศึกษา เพื่อผลิตผลผลิตและความสัมพันธ์ ผลตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา [26] และเป็นความชำนาญของผู้บริหารใช้เพื่อการปฏิบัติงานทางการบริหารให้เกิดประสิทธิภาพ [27] สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร เหล่าทรัพย์เจริญ [28] ได้ศึกษาทักษะการบริหารกับความเป็นองค์กรนวัตกรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 พบว่าทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก งานวิจัยของเสาวภา พรเสนาะ [29] ได้ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ คาวี เจริญจิตต์ [30] ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีประเด็นที่สามารถอภิปรายเพิ่มเติมได้ดังนี้

2.1 ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนด้านการศึกษาและการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผลการวิจัยทำให้ทราบว่า ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งปฏิบัติงานในโรงเรียนมีความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญในระบบการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนทั้งในห้องเรียนและผู้บริหารสามารถแนะนำชี้แจงหรือให้ข้อมูลแก่บุคลากรในโรงเรียนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ ได้ [31] มีความเป็นผู้นำทางการศึกษาด้านการเรียนการสอน มีความรู้และเป็นนักวิชาการ มีความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนการสอน เทคนิคการสอน ติดตามการเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษา ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองด้านวิชาการและวิทยฐานะ และสามารถแนะนำให้ครูเกิดความรู้และความเข้าใจถึงความต้องการ พฤติกรรมของบุคคล เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรและบรรลุเป้าหมายขององค์กร [32] เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรและประเมินหลักสูตรของโรงเรียน คัดเลือกวิธีการสอนที่ประสบความสำเร็จ กำหนดวิชาและห้องเรียนตามคุณสมบัติและความสามารถของครู จัดสรรเวลาการทำงาน จัดหาและจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม เป็นตัวแทนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอเพื่อสนับสนุนการทำงานของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูริชัย ชัยศร [33] ได้ทำการศึกษาทักษะการบริหารที่สัมพันธ์กับมาตรฐานด้านผู้บริหารตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครปฐม พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และทักษะด้านการศึกษาและการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

2.2 ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนด้านความรู้ความคิดมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผลการวิจัยทำให้ทราบว่า ผู้บริหารโรงเรียนยังแสดงออกน้อย แต่ทักษะด้านนี้มีความสำคัญเพราะถ้ามีสูงขึ้น ทำให้ผลการปฏิบัติงานสูงขึ้น สามารถทำนายผลการปฏิบัติได้ดีกับงานที่ซับซ้อนกว่า สามารถทำนายผลการปฏิบัติงานการปฏิบัติงานโดยยึดตัวบุคคลเป็นหลัก [34] สามารถแยกแยะและมีความรู้เกี่ยวกับประเด็นและปัญหาที่เกิดขึ้น ตัดสินใจได้ถูกต้องและประเมินความเสี่ยงที่สัมพันธ์กัน แยกแยะและการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม ทักษะความรู้ความคิดเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากกับประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษา [35] สามารถลงความเห็นจากรูปแบบของเหตุการณ์ วิเคราะห์ปัญหาและประเมินตัวเลือก ระดมสมองแก้ปัญหา การเอาใจใส่โดยใส่ใจในงาน การสังเกตปรากฏการณ์ [36] ทำให้ครูในโรงเรียนอาจมองเห็นการปฏิบัติงานด้านนี้ของผู้บริหารน้อยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญยวีร์ย เสวตวงศ์สกุล [37] ได้ทำการศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช พบว่าทักษะการบริหารด้านความรู้ความคิดของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่าอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนด้านความรู้ความคิดมีความสัมพันธ์กับการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความคิดรวบยอด ด้านเทคนิค ด้านมนุษย ด้านการศึกษาและการสอน ตามลำดับเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยในข้อ 1 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนเป็นความสามารถของผู้บริหารที่จะแสดงออกอย่างชำนาญในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร ทั้งด้านการวางแผน การใช้เครื่องมือหรือวัสดุอุปกรณ์ในการบริหารงาน การสร้างมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลได้ดี การจูงใจ การสร้างขวัญกำลังใจ การบริหารความขัดแย้ง การมีส่วนร่วมในการทำงานเห็นความสัมพันธ์ระหว่างส่วนของงานและกิจกรรมย่อยในงานนั้นๆ สามารถคาดการณ์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นกับองค์กร คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การวินิจฉัยและการตัดสินใจ การคิดริเริ่ม การมีวิสัยทัศน์ [38] ผู้บริหารจำเป็นต้องมีเพื่อให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จเป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ [39] สอดคล้องกับงานวิจัยของ เศรษฐสุราณี ทรวงทอง [40] ได้ศึกษาทักษะการบริหารกับการบริหารระบบคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับการบริหารระบบคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงและเป็นไปใน

ทางบวกหรือในลักษณะที่คล้ายตามกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยทักษะการบริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับการวางแผนกลยุทธ์ ($r = .850$)

4. ทักษะการบริหารทุกด้านร่วมกันส่งผลต่อการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ได้ร้อยละ 80.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนด้านความรู้ความคิดส่งผลต่อการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนสูงสุด รองลงมา คือ ด้านมนุษยศาสตร์ ด้านเทคนิค ด้านการศึกษาและการสอน และด้านความคิดรวบยอด ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจสืบเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนมีทักษะด้านต่างๆ ที่เอื้อต่อการบริหารโรงเรียนโดยการใช้ความสามารถของผู้บริหารเองทำให้กระบวนการดำเนินงานใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยี ทำให้เกิดความร่วมมือกันทำงานของบุคลากรโดยใช้เทคนิคและวิธีการต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน ซึ่งจะส่งผลต่อการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของออปเร [41] ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในไนโรบี พบว่าการสื่อสารซึ่งเป็นทักษะมนุษยศาสตร์ที่ใช้ในบุคลากรที่ตำแหน่งต่างกันการประชุมระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งความร่วมมือของบุคลากรทุกคนส่งผลต่อการวางแผนกลยุทธ์ และนวัตกรรม [42] ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติในโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาในเขตเคาตีไนริ ประเทศเคนยา พบว่าทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อการนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีประเด็นที่นำมาอภิปรายเพิ่มเติมได้ ดังนี้

4.1 ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนด้านความรู้ความคิดส่งผลต่อการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนสูงสุดที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเป็นทักษะพื้นฐานของสมองที่จำเป็นต้องปฏิบัติในทุกๆ กิจกรรม จากกายที่สุดไปจนถึงซับซ้อนที่สุด เกี่ยวข้องกับกลไกของการเรียนรู้ ความจำ การแก้ปัญหา และการเอาใจใส่มากกว่าความรู้ที่แท้จริง [43] สอดคล้องกับจารุณี สถิตย [44] ได้สรุปว่า ทักษะด้านความรู้ความคิด เป็นการใช้ความรู้ความชำนาญทางความรู้ ความคิด จากสติปัญญาและวิสัยทัศน์ในการบริหารของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นทักษะที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหาร เพราะเป็นทักษะในการคาดการณ์ล่วงหน้า การวิเคราะห์ปัญหา การบริหารงานวางแผน และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เช่นเดียวกับพุ่ม วิชิตนนทการ [45] ได้สรุปว่า ทักษะด้านความรู้ความคิดเป็นความชำนาญในการใช้สติปัญญาและวิสัยทัศน์ที่เกิดจากการศึกษา เรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นแล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานได้เหมาะสม สามารถนำพาองค์กรบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนด้านความคิดรวบยอดส่งผลต่อการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนน้อยที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารอาจมีความเข้าใจน้อยเกี่ยวกับกระบวนการบริหารองค์กร วิเคราะห์สถานการณ์ แยกแยะเหตุและผลในปัญหาต่างๆ แยกปัญหาออกเป็นประเด็นย่อยๆ และมองเห็นความสัมพันธ์ของแต่ละประเด็นย่อยเหล่านั้น มองเห็นความเชื่อมโยงของปัญหาต่างๆ ในองค์กร มององค์กรในภาพรวมในฐานะส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมและสามารถคิดในเชิงกลยุทธ์คือคิดกว้างและคิดไกล และทักษะด้านความคิดรวบยอดมีความสำคัญต่อผู้บริหารระดับสูงมากกว่าผู้บริหารระดับอื่นๆ เพราะเป็นผู้รับผิดชอบองค์กรโดยรวมและเกี่ยวข้องกับงานวางแผนและการจัดองค์กรเป็นส่วนใหญ่ ลักษณะการทำงานขององค์กรทั้งหมด [46] ความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ขององค์กรและการส่งผลต่อกัน และความรู้ที่สามารถจะวินิจฉัยและประเมินปัญหาต่างๆ [47] ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นผู้บริหารระดับปฏิบัติการมีทักษะด้านนี้น้อย สอดคล้องงานวิจัยของดำรงค์ รอดสิน [48] ได้ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่าทักษะการบริหารด้านความคิดรวบยอดส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน หน่วยงานต้นสังกัด คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ควรจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการวางแผนกลยุทธ์ที่ถูกต้อง เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปจัดการวางแผนกลยุทธ์ได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ควรจัดฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความตระหนักในทักษะการบริหารให้ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับทักษะการบริหารด้านความรู้ความคิด และด้านมนุษยสัมพันธ์มากยิ่งขึ้น จนผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปจัดการบริหารโรงเรียนต่อไปได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาทักษะการบริหารที่ส่งผลต่อการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดอื่นๆ เพื่อได้ข้อค้นพบและเปรียบเทียบความแตกต่าง และนำมาพัฒนาการศึกษาต่อไป

2.2 ควรทำวิจัยรูปแบบอื่น เช่น วิจัยเชิงคุณภาพ การหาค่าประกอบอื่นที่ส่งผลต่อการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อจะได้ข้อมูลเชิงลึกในการนำไปเป็นส่วนประกอบในการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนต่อไป

2.3 ควรศึกษาการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละด้านว่าส่งผลต่อการดำเนินงานในขั้นตอนนี้หรือไม่ เช่น ศึกษาการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการกำหนดทิศทางขององค์กรของผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาการกำหนดทิศทางขององค์กรที่ส่งผลต่อการกำหนดกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- [2] สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- [3] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *แนวทางการดำเนินงานโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ: ชุมชมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- [4] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2558). *เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐระดับพื้นฐาน ฉบับที่ 2*. กรุงเทพฯ: วิชั่น ฟรินท์ แอนด์ มีเดีย.
- [5] อนิวัช แก้วจางค์. (2557). *หลักการจัดการ*. พิมพ์ครั้งที่ 5. สงขลา: นำศิลป์โซเซอณา.
- [6] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. (2555). *การวางแผนกลยุทธ์*. สุราษฎร์ธานี: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3.
- [7] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการขับเคลื่อนกลยุทธ์ โรงเรียนมาตรฐานสากล*. กรุงเทพฯ: ชุมชมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- [8] จันทรานี สงวนนาม. (2553). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: ภูเก็ตวิทยากร.
- [9] เฉลิมชัย หาญกล้า. (2559). *การบริหารการศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: Prottexts.com.
- [10] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2*. สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน, จาก http://data.bopp-obec.info/emis/school.php?Area_CODE=3102

- [11] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานระยะ 4 ปี*. บุรีรัมย์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2.
- [12] Krejcie, V. Robert; & Morgan, W. Daryle. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Journal of Education and Psychological Measurement*. 30: 607-610. Retrieved November 5, 2017, from URL: https://home.kku.ac.th/sompong/guest_speaker/KrejcieandMorgan_article.pdf
- [13] พิบูล ทีปะपाल. (2555). *การจัดการเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: อมรรการพิมพ์.
- [14] พชรวิทย์ จันทร์ศิริศิริ. (2560). *นโยบายและการวางแผนกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษายุคใหม่*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- [15] ลัดดาวัลย์ บุญเลิศ. (2554). *การวางแผนกลยุทธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษ). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- [16] ธัญญลักษณ์ เหล่าจันทร์. (2551). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้นำทางการศึกษากับกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษ). อยุธยา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. ถ่ายเอกสาร.
- [17] พัทธรมจ วัฒนสินธุ์; และ พสุ เดชะรินทร์. (2542). *การจัดการเชิงกลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [18] นันทพล พงษ์สร้อย. (2550). *สภาพและปัญหาการดำเนินการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษ). กาญจนบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. ถ่ายเอกสาร.
- [19] พัฒนิตา อบอุ้น. (2554). *การเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังในการวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษ). สุรินทร์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. ถ่ายเอกสาร.
- [20] สันทนา คุณณา. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนกลยุทธ์สถานศึกษาและประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษ). เลย: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. ถ่ายเอกสาร.
- [21] เนตรพัฒน์ ยาวีราช. (2556). *การจัดการสมัยใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล กรุ๊ป.
- [22] ธรรมนูญ เขจรนันท์. (2552). *การจัดการเชิงกลยุทธ์ (ฉบับปรับปรุงใหม่)*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- [23] Sije, Antony; & Ochieng, P. Awuor. (2013). Strategic Planning and Formulation in Public Secondary Schools, Kenya: An Empirical Study of Selected Public Schools in Homa-Bay County. *International Journal of Development and Economic Sustainability*. 1(4): 14-22.
- [24] Katz, L. Robert. (1974). *Managerial Skills According to Katz*. Retrieved November 15, 2017, From URL: <https://managementmania.com/en/managerial-skills-according-to-katz>.

- [25] Certo, C. Samuel; & Certo, S. Trevis. (2012). *Modern Management: Concepts and Skills*. 12nd ed. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- [26] ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2545). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- [27] บุญช่วย ศิริเกษ. (2546). *พฤติกรรมมองค์การในการบริหารการศึกษา*. เลย: สถาบันราชภัฏเลย.
- [28] สุภาพร เหล่าทรัพย์เจริญ. (2556). *ทักษะการบริหารของผู้บริหารกับความเป็นองค์การนวัตกรรมในสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- [29] เสาวภา พรเสนาะ. (2556). *การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารสถานศึกษา). จันทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. ถ่ายเอกสาร.
- [30] คาวี เจริญจิตต์. (2557). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการของสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารสถานศึกษา). จันทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. ถ่ายเอกสาร.
- [31] พงษ์ศักดิ์ ขวัญมา (2558). *ทักษะการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารตามแนวคิดโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ราชบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. ถ่ายเอกสาร.
- [32] สุนันท์ ฝอยหิรัญ. (2558). *การศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความผูกพันของครูในโรงเรียนประถมศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- [33] ภูริชัย ชัยสร. (2554). *ทักษะการบริหารที่สัมพันธ์กับมาตรฐานด้านผู้บริหารตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- [34] Green, Tashall; and Macqueen, Peter. (2008). *Cognitive Ability: How Important?*. AU: Compass Consulting.
- [35] Mukherjee, S. (2013, April-June). A Study of the Managerial Skills of School Principals and Performance of Schools. *Journal of Indian Research*. 1(2): 81-86.
- [36] Doyle, Alison. (2017). *Cognitive Skills List and Example*. Retrieved December 5, 2017, from URL: <https://www.thebalance.com/cognitive-skills-definition-and-examples-2063736>
- [37] บุญยวีร์ย์ เสวตวงศ์สกุล. (2557, เมษายน-มิถุนายน). *ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช. ใน *วารสารบัณฑิตศึกษา*. 11(53): 187-195.
- [38] สมศักดิ์ รักไทย (2553). *ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เพชรบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. ถ่ายเอกสาร.

- [39] พลอยไพลินเพ็งประโคน. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในเขตภาคตะวันออก*. วิทยานิพนธ์. ศษ.ม. (บริหารการศึกษา).
นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- [40] เศรษฐราณี ทรวดทรง. (2556). *ทักษะการบริหารกับการบริหารระบบคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- [41] Opere, O. Ross. (2016). *Factors Influencing Strategic Planning in Private Owned Primary Schools in Nairobi: A Case of Harvest View Academy*. Africa: United States International University.
- [42] Ndegwah, D. Maina. (2014, June). *Factors Affecting the Implementation of Strategic Plans in Public Secondary Schools in Nyeri County, Kenya*. 3(2): 993-1002.
- [43] Michelon, Pascale. (2006). *What are Cognitive Abilities and Skills, and How to Boost Them?*. Retrieved December 4, 2017, from URL: <https://sharpbrains.com/blog/2006/12/18/what-are-cognitive-abilities/>
- [44] จารุณี สถิตย์. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ฉะเชิงเทรา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์. ถ่ายเอกสาร.
- [45] พุฒ วิชิตนนทการ. (2553). *ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนกับผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุตรดิตถ์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์. ถ่ายเอกสาร.
- [46] วิทยา ดำนังอรกุล. (2546). *การบริหาร*. กรุงเทพฯ: เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.
- [47] วิโรจน์ สารรัตน์. (2555). *แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ทิพย์สุทธิ.
- [48] ดำรงค์ รอดสิน. (2553). *ทักษะการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เพชรบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. ถ่ายเอกสาร.